
MONITOR GOSPODARCZY INSTYTUTU ZACHODNIEGO

3/2023
31.03.2023

*Redakcja:
dr Piotr Andrzejewski*

SYTUACJA EKONOMICZNA W NIEMCZECH – LUTY 2023

Federalny Urząd Statystyczny dokonał korekty prognoz dla ostatniego kwartału 2022 r. o -0,2% PKB, co oznacza, że niemiecka gospodarka skurczyła się o 0,4% PKB pod koniec zeszłego roku. Przyczyną takiego wyniku był spadek siły nabywczej wywołany inflacją. Mimo negatywnych danych Ministerstwo Gospodarki i Klimatu pozostaje optymistyczne w ocenie sytuacji gospodarczej w 2023 r. Resort nie „wyklucza technicznej recesji” przez dwa kwartały z rzędu, jednak nie spodziewa się długotrwałego załamania. Produkcja przemysłowa wzrosła w styczniu o 3,5% w ujęciu miesięcznym. Wzrost o 6,7% nastąpił w ważnym obszarze pojazdów silnikowych i części do pojazdów silnikowych, natomiast w obszarze inżynierii mechanicznej (-3,9%), wyrobów metalowych (-5,7%) i produktów chemicznych (-5,9%) zanotowano zauważalne spadki. Handel detaliczny wykazał realny spadek sprzedaży o -6,5%. Sprzedaż była także niższa w porównaniu do czasów sprzed pandemii (styczeń 2022 r.) o -0,4%. Inflacja w lutym osiągnęła poziom 8,7% (w tym największe były wzrosty cen żywności - 21,8%). Bezrobocie wynosiło 5,5% z liczbą 2,5 mln bezrobotnych. Jednocześnie rynek odnotował rekordowy deficyt siły roboczej wynoszący 1,98 mln wolnych miejsc pracy. Na wprowadzonym w czasie pandemii postojowym przebywa ciągle 180 000 osób.

Die wirtschaftliche Lage in Deutschland im März 2023 und vorläufige Zahlen zum BIP 2022

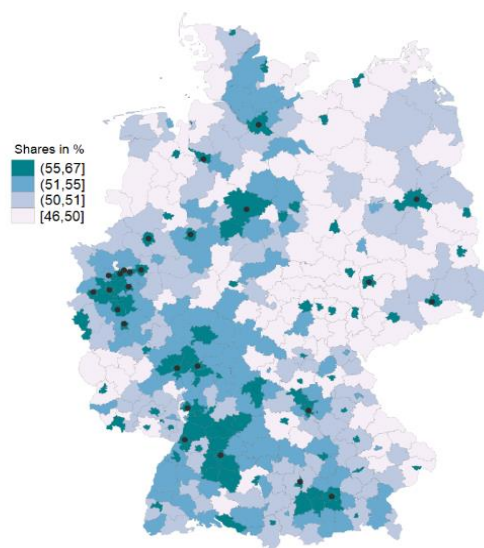
ANALIZY

🕒 Wskaźnik gotowości do pracy zdalnej

Instytut Badań Ekonomicznych (Ifo) z Monachium zaproponował wprowadzenie wskaźnika możliwości przejścia na pracę zdalną (work from home – WFH). Według badaczy aż 56% miejsc pracy w Niemczech pozwalałoby na świadczenie pracy przynajmniej częściowo z domu. Większość z takich miejsc pracy znajduje się na obszarach miejskich i w wysoce zdigitalizowanych branżach. Pracę wykonywaną w ramach WFH zazwyczaj charakteryzują zadania kognitywne, niemanualne i korzystanie z komputera. Według Ifo prosta miara intensywności korzystania z komputera może stanowić odpowiedni wskaźnik zastępczy dla WFH.

W ocenie analityków w następstwie pandemii COVID-19 i konieczności wprowadzenia związanych z nią środków zapobiegawczych, praca świadczona z domu (WFH) przeżyła bezprecedensowy rozkwit. Na całym świecie WFH stanowiła główny środek mający na celu zmniejszenie fizycznej bliskości pracowników przy jednoczesnym utrzymaniu aktywności gospodarczej. Analitycy Ifo uważają, że przejście na WFH trwale zmieni organizację pracy z kilku powodów: Po pierwsze, firmy, które przeszły na WFH, poniosły koszty stałe związane z cyfryzacją procesów pracy, modernizacją infrastruktury IT, wdrożeniem cyfrowych narzędzi komunikacji oraz szkoleniem pracowników w ich

użyciu. Po drugie, polityka WFH może stanowić o przewadze konkurencyjnej w przyciąganiu wykwalifikowanej siły roboczej i generowaniu znacznego wzrostu wydajności. Tym samym, po poniesieniu kosztów stałych i zaprzestaniu stygmatyzowania WFH, możliwa jest trwała ekspansja WFH w stosunku do poziomu sprzed kryzysu. Rodzi to dwa powiązane ze sobą pytania: Ile i jaki rodzaj pracy można wykonywać w domu? Ifo dokonał ogólnej oceny zdolności niemieckiej gospodarki do wykorzystania pracy z domu i przedstawił wskaźnik możliwości WFH dla zawodów, branż i regionów. Warto nadmienić, że w ocenie ekonomistów praca wykonywana przez kobiety w Niemczech może być częściej przeniesiona w tryb zdalny niż praca wykonywana przez mężczyzn.

Geograficzny rozkład miejsc pracy, które mogłyby zostać zastąpione pracą zdalną

Ifo Munich, *Germany's Capacity to Work from Home*

WIADOMOŚCI

🕒 **Jakiej polityki przemysłowej Europa rzeczywiście potrzebuje?**

Subwencjonowanie w USA inwestycji w technologie sprzyjające zielonej transformacji (*Inflation Reduction Act - IRA*) stało się impulsem do szukania europejskiej odpowiedzi. Stosunek do pomocy publicznej jest jednak w Unii Europejskiej bardzo zróżnicowany. Niemcy i Francja symbolizują dwie odmienne tradycje w tym zakresie, na co zwrócił uwagę Clemens Fuest, dyrektor czołowego

ekonomicznego ośrodka analitycznego IfW z siedzibą w Monachium. Krytycznie odniósł się on do doświadczeń francuskiego interwencjonizmu państwowego, przypominając tak nieudane projekty jak samolot Concorde czy próby implementacji francuskiego komputera. W efekcie tej polityki udział produkcji przemysłowej w PKB Francji wynosi 10%, a Niemiec z ordoliberalną gospodarką rynkową 18%. Zezwolenie na generalne zwiększanie pomocy publicznej na rynku europejskim byłoby z punktu widzenia niemieckiej tradycji przejmowaniem cech modelu francuskiego. Autor podkreśla, że atrakcyjność inwestycyjna USA nie wynika jedynie z subwencji, ale ma głębsze przyczyny. Należą do nich: 1) zabezpieczony dostęp do taniej energii, 2) niższe podatki i składki na ubezpieczenia społeczne oraz 3) duży rynek zbytu obejmujący USA oraz partnerów handlowych takich jak Kanada i kraje Ameryki Południowej. Dodatkowo pozycję rynku europejskiego osłabia zagrożenie ze strony Rosji.

W związku z powyższym autor apeluje, aby szukając odpowiedzi na IRA, nie koncentrować się jedynie na dekarbonizacji, ale niwelować strukturalne słabości gospodarek Unii Europejskiej. Przede wszystkim autor zalicza do nich politykę energetyczną. Według niego priorytetem powinno być zabezpieczenie na poziomie unijnym tanich i pewnych źródeł energii. W związku z tym rynki europejskie muszą być bardziej zintegrowane. Nacisk należy położyć na rozbudowę sieci energetycznych, energii odnawialnej i energii atomowej, jak również badań podstawowych w tym zakresie. Potrzebne są ponadto regulacje prawne, które umożliwią powstanie ekonomii platform w sektorze energetycznym, zapewniając bezpośredni kontakt między producentami i konsumentami energii.

Europa jest ponadto opóźniona w dziedzinie cyfryzacji. Rozwój cyfrowych modeli biznesowych utrudniają rozbudowane regulacje w zakresie ochrony danych, które w efekcie nie spełniają swoich funkcji. Według autora państwa unijne obciążają swoje przedsiębiorstwa wątpliwymi obowiązkami. Oprócz podatków i składek na ubezpieczenia społeczne dochodzi bowiem konieczność przygotowywania kompleksowych sprawozdań, jak np. raportowanie w zakresie zrównoważonego rozwoju czy kontroli łańcucha dostaw. Wymienione obszary są dla autora priorytetowe dla poprawienia atrakcyjności inwestycyjnej rynku europejskiego (J. Schulz).

[Frankfurter Allgemeine Zeitung, Welche Industriepolitik Europa wirklich braucht](#)

🕒 **Kosztowne półprzewodniki**

Amerykański producent chipów Wolfspeed wraz z dostawcą motoryzacyjnym ZF Friedrichshafen ogłosili budowę nowej fabryki półprzewodników w Kraju Saary. Gregg Lowe, dyrektor generalny Wolfspeed stwierdził, że spodziewa się dotacji w wysokości 20% całkowitych kosztów inwestycji, które mają wynieść 2,75 mld euro. Kanclerz Olaf Scholz oraz minister gospodarki Robert Habeck przedstawili inwestycję jako sukces pozwalający dogonić USA w konkurencyjnym wyścigu. Jak zauważa dziennik „Handelsblatt”, w USA buduje się już pół tuzina nowych linii produkcyjnych dla układów scalonych, a „European Chips Act” tworzy się zbyt powoli. Niemcy narzekają na zbyt powolną akceptację subsydiów przez Komisję Europejską. Ponadto administracja prezydenta USA

Joe Bidena wprowadzając *Inflation Reduction Act* (IRA) i skokowo zwiększając subsydiowanie gospodarki, doprowadziła do sytuacji, w której firmy technologiczne domagają się coraz większych dotacji. Intel za inwestycję w fabrykę chipów w Magdeburgu zaczął domagać się kwoty 10 mld euro, które są „niezbędne dla planowania nowego zakładu produkcji”. Kanclerz Scholz uważa, że wyścig na subsydia z USA jest „niewłaściwym podejściem”. „Handelsblatt” zaleca ostrożność, twierdząc, że za połowę kwoty dotacji można by doprowadzić do cyfryzacji wszystkich szkół w Niemczech.

→ [Handelsblatt, *Wie Europa im Wettlauf um neue Fabriken mithalten kann*](#)

→ [Handelsblatt, *Kein Deal mit Intel um jeden Preis*](#)

🕒 **Niemieckie firmy w Rosji**

Rok po rozpoczęciu wojny napastniczej na Ukrainie wiele niemieckich firm nadal prowadzi działalność w Rosji. Firmy takie jak Henkel, Bayer, Continental, Metro, Ritter Sport i Stada zdecydowały o utrzymaniu swojego biznesu w tym kraju. Część nie zdążyła jeszcze całkowicie się wycofać, tak jak Volkswagen, SAP czy Bosch. Prof. Jeffrey Sonnenfeld z Uniwersytetu Yale, który prowadzi „listę wstydu”, stwierdził, że jedna trzecia z ponad 1500 analizowanych firm na całym świecie całkowicie się wycofała. Z kolei Uniwersytet Kijowski przyjrzał się 248 niemieckim firmom, które na początku wojny miały rosyjskie filie. Spośród nich tylko 20 dokonało pełnego wycofania. 69% niemieckich firm, które rok temu miały powiązania z Rosją, nadal tam działa. Krótco po wybuchu wojny wielu managerów obiecało szybkie odejście. „Większość firm zdaje sobie teraz sprawę, że wycofanie się nie jest tak łatwe, jak sobie wyobrażały” – stwierdził José Campos Nave, ekspert ds. Rosji w firmie konsultingowej Rödl & Partner, który niedawno sam opuścił kraj. Zauważa, że z każdym nowym rosyjskim prawem wycofanie się jest trudniejsze dla zachodnich firm – żeby nie powiedzieć niemożliwe”. Im większa firma, tym większa presja ze strony władz. Sprzedaż musi być oficjalnie zatwierdzona, czasem nawet przez samego prezydenta Rosji. Rosyjski rzeczoznawca ocenia wartość firmy, od której odlicza od 50% do 70% ceny zakupu. W ten sposób Rosja próbuje po kosztach zatrzymać w kraju technologie zachodnich firm. Anonimowy przedsiębiorca rodzinny z Niemiec stwierdził: „Nie czujemy się komfortowo, oddając nasze zakłady i robiąc z dnia na dzień niektórych rosyjskich menedżerów milionerami”. W obecnym reżimie prawnym duże korporacje, w szczególności z zakładami produkcyjnymi, mogą opuścić Rosję tylko ze znaczną stratą lub jak w przypadku Wintershall, nie otrzymać żadnych środków. Wintershall miał kilka wspólnych przedsięwzięć na Syberii z rosyjską grupą energetyczną Gazprom w obszarze produkcji gazu i ropy. Spółka zależna BASF przez długi czas chciała uniknąć całkowitego wycofania. „Jedynym sposobem, w jaki moglibyśmy wycofać się z Rosji, byłoby przekazanie naszej działalności państwu rosyjskiemu” – powiedział szef Wintershall Mario Mehren. Scenariusz ten został zrealizowany, a joint ventures zostały wywłaszczone. Kolejnym problemem jest to, że lokalnemu kierownictwu niemieckich firm grozi grzywna lub do dziesięciu lat pobytu w obozie karnym. Tym tłumaczy wznowienie produkcji opon firma Continental. Ponadto nieobjęte sankcjami sektory handlu detalicznego, dóbr

konsumpcyjnych i zdrowia są nadal szczególnie aktywne w Rosji. „Dla wielu firm, które nadal działają w kraju, udział biznesu w Rosji jest zbyt duży, aby można było się bez niego obejść” twierdzi ekspert ds. prawa sankcji Viktor Winkler, który doradza wielu firmom prowadzącym działalność w Rosji.

[Handelsblatt, Neun von zehn deutschen Unternehmen sind weiter in Russland aktiv](#)

KALENDARIUM

DATA	MIEJSCE	WYDARZENIE
01.02.2023	Ensdorf	Amerykański producent półprzewodników Wolfspeed i niemiecki dostawca motoryzacyjny ZF Friedrichshafen ogłosili projekt wspólnej budowy fabryki układów scalonych w Kraju Saary. Projekt może otrzymać dofinansowanie z unijnego programu IPCEI Microelectronics.
01.02.2023	Bruksela	Komisja Europejska przedstawiła aktualizację założeń zielonej polityki przemysłowej. Propozycje spotkały się z uznaniem ze strony ministra gospodarki i ochrony klimatu Roberta Habecka.
02.02.2023	Sztokholm	Minister Robert Habeck udał się w podróż do Szwecji w ramach prezydencji tego państwa w UE. Rozmowy dotyczyły problemów takich jak inflacja, konkurencyjność europejskich gospodarek, struktura rynku energii elektrycznej oraz wojna na Ukrainie i jej konsekwencje dla gospodarki europejskiej. Habeck spotkał się ze szwedzką wicepremier i ministrem energii, gospodarki i przemysłu Ebbą Busch, ministrem środowiska i ochrony klimatu Rominą Pourmokhtari oraz ministrem pomocy rozwojowej i handlu zagranicznego Johanem Forssellem.
05.02.2023	Oslo	Sekretarz stanu Patrick Graichen wziął udział w posiedzeniu norwesko-niemieckiej Komisji ds. Rurociągów. Rozmowy dotyczyły m.in. kwestii zabezpieczenia rurociągów.
06.02.2023	Waszyngton	Minister gospodarki Robert Habeck i jego francuski odpowiednik Bruno Le Maire udali się do USA, gdzie spotkali się z sekretarzem skarbu USA Janet Yellen oraz przedstawicielką ds. handlu Katherine Tai. Rozmowy dotyczyły napięć wokół amerykańskiego <i>Inflation Reduction Act</i> (IRA) oraz potrzeby współpracy w zakresie zielonej transformacji.
07.02.2023	Berlin	Program INVEST został przedłużony do końca 2026 r., a udział dotacji wzrósł do 25%. Program ma na celu wsparcie inwestorów tzw. aniołów biznesu w inwestycjach w młode innowacyjne firmy.

08.02.2023	Berlin	W ogłoszonym podsumowaniu polityki eksportowej w 2022 r. Ministerstwo Gospodarki poinformowało o udzieleniu gwarancji eksportowych na kwotę 14,9 mld euro. Najwięcej gwarancji udzielono na inwestycje w Turcji (2,2 mld euro), Brazylii (1,4 mld euro) i Chinach (1,0 mld euro).
08.02.2023	Berlin	Rząd federalny przyjął do wiadomości raport przedłożony przez Federalne Ministerstwo Gospodarki i Ochrony Klimatu (BMWK) w sprawie oceny przepisów dotyczących magazynowania gazu zawartych w ustawie o energetyce.
10.02.2023	Berlin	Minister gospodarki Robert Habeck wziął udział w wirtualnym spotkaniu z ministrami energii krajów związkowych, aby omówić kwestię rozwoju energii odnawialnej.
13.02.2023	Bruksela	Komisja Europejska przedstawiła prawo określające kryteria produkcji zielonego wodoru.
13.02.2023	Bruksela	Sekretarz Stanu Anna Christmann oraz minister finansów Christian Lindner podpisali akt powołujący do życia <i>European Tech Champions Initiative</i> (ETCI). Celem programu jest zapewnienie kapitału dla europejskich firm i zmniejszenie ich zależności od inwestycji zagranicznych. Środki przeznaczone na program to 3,75 mld euro, z czego 1 mld zapewniają Niemcy.
15.02.2023	Berlin	Rząd federalny przyjął projekt zmiany rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa gazowego. Legislacja dotyczy poszerzenia uprawnień dla cyfrowej Platformy Bezpieczeństwa Energetycznego w celu zapewnienia jej większej sprawności w działaniu.
16.02.2023	Drezno	Niemiecka firma Infineon zainwestuje w rozwój produkcji półprzewodników. Ministerstwo Gospodarki umożliwiło przyspieszenie inwestycji dzięki specjalnemu zezwoleniu. Firma może rozpocząć prace budowlane zanim KE zadecyduje o przyznaniu subsydiów od rządu federalnego. Całość inwestycji ma wynieść aż 5 mld euro.
17.02.2023	Wiedeń	Austriacka minister ochrony klimatu Leonore Gewessler oraz niemiecki wicekanclerz i minister gospodarki i ochrony klimatu Robert Habeck podpisali w Pałacu Schönbrunn porozumienie o magazynach gazu Haidach oraz 7Fields.
17.02.2023	Wiedeń	W Austrii doszło do corocznego czterostronnego spotkania ministrów gospodarki krajów niemieckojęzycznych: Martina Kochera (Austria), Sabine Monauni (Liechtenstein), Guya Parmelina (Szwajcaria) i Roberta Habecka (Niemcy). Dyskusję zdominował amerykański <i>Inflation Reduction Act</i> i jego wpływ na gospodarki państw niemieckojęzycznych.

20.02.2023	Berlin	Minister Robert Habeck otworzył obrady „Platformy dla neutralnego klimatycznie systemu energetycznego”. W dyskusji uczestniczyli przedstawiciele biznesu, nauki i społeczeństwa obywatelskiego.
21.02.2023	Berlin	Minister Robert Habeck wymienił poglądy z przedstawicielami branży turbin wiatrowych, systemów fotowoltaicznych, kabli energetycznych i sieci elektroenergetycznych podczas trzeciego wirtualnego „szczytu produkcyjnego”.
22.02.2023	Spreetal/Klettwitz	Minister Habeck odwiedził miejsca inwestycji w Łużycach, gdzie ma powstać m.in. elektrownia magazynująca wodór, magazyn energii wiatrowej oraz park energetyczny. Ministerstwo dofinansowuje inwestycje kwotą 28,5 mln euro.
23.02.2023	Berlin	Ministerstwo Gospodarki i Ochrony Klimatu założyło „Niemieckie Forum Strategiczne ds. standaryzacji” pod przewodnictwem parlamentarnej sekretarz stanu Franziski Brantner. Instytucja ma gromadzić ekspertów ds. standaryzacji na szczeblu europejskim i międzynarodowym.
27.02.2023	Berlin	Minister Robert Habeck spotykał się z Radą Doradczą ds. MŚP w sprawie prowadzenia polityki przyciągania wykwalifikowanych pracowników i nowych sposobów ograniczania biurokracji.
27.02.2023	Berlin	Operatorzy systemów przesyłowych 50Hertz, Amprion i TenneT wraz z Federalnym Ministerstwem Gospodarki i Ochrony Klimatu przedstawili wstępne plany projektów sieciowych na Morzu Północnym o łącznej mocy 10 GW.

